

**ORIGINAL
ARTICLE**

Gençler Cinsiyet Ayrımı Yapar Mı? Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Algılarının Diğer Bölüm Öğrencileri ile Karşılaştırılması

Hatice GÜLSOY¹ , Fatma Özlem ÜNER¹ ¹Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Antalya/TÜRKİYE

ÖZET

Amaç: Toplumsal cinsiyet algısı kültür, din, eğitim, aile yapısı, anne-babanın eğitimi vb. etkenlere göre şekillenmektedir. Bu çalışmada amaç toplumsal cinsiyetin üniversite öğrencileri arasındaki algısını incelemektir. **Yöntem:** Bu çalışma tanımlayıcı bir araştırmadır. Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet puan dağılımını incelemek için 446 kız ve 285 erkek olmak üzere toplam 731 farklı bölümdeki öğrenciye “Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği” (TCAÖ) ve ayrıca katılımcıların demografik bilgilerini içeren bilgi formu uygulandı. Veri kodlanması ve değerlendirilmesi bilgisayar ortamında SPSS 21.0 paket programında yapıldı. Veri değerlendirilmesinde; sayı, ortalama, yüzdelik dağılımlar, standart sapma, Cronbach alpha katsayısı ve Pearson Korelasyon analizleri kullanıldı. **Bulgular:** Kız öğrencilerin TCAÖ Puanı ort=112.13, 11.80, erkek öğrencilerin puanlarından ort=92.92, 19.34 daha yüksektir. Ölçekten alınan puan yükseldikçe cinsiyetçi bakış açısı kaybolmaktadır. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin TCAÖ Puanı diğer bölümlerin öğrencilerine göre daha düşüktür ort=101.01, 18.99. Katılımcıların TCAÖ toplam puan ortalamaları ile sosyodemografik verileri puanları arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu belirlendi. **Sonuç:** Araştırma odağında, TCAÖ puan ortalaması en düşük küme; sağlık bilimlerinde okuyan ve baba eğitim durumu ilköğretim ve altı seviyede olan erkek öğrenciler iken, TCAÖ puan ortalaması en yüksek küme ise tıp-diş, mühendislik, eğitim, işletme ve gastronomi bölümünde eğitim gören kadın öğrencilerdir. Baba eğitim durumunun TCAÖ puanını etkilediği bulundu; baba eğitim durumu yüksek olan öğrencilerin, TCAÖ puanı daha yüksek olduğu bulundu.

Anahtar kelimeler: Toplumsal Cinsiyet, Ayrımcılık, Üniversite Öğrencileri, Sağlık, Kadın

ABSTRACT

Aim: Gender perception, culture, religion, education, family structure, education of parents, etc. shaped by factors. The aim of this study is to examine the perception of gender among university students. **Methods:** This study is descriptive research. In this study, in order to examine the gender distribution of university students, the Social Gender Questionnaire (SGQ) was applied to students from a total of 731 different departments, 446 girls and 285 boys, and an information form for the demographic data of the participants. Data coding and evaluation were done in SPSS 21.0 package program in computer environment. In data evaluation, number, mean, percentile distributions, standard deviation, Cronbach alpha coefficient and Pearson Correlation analyzes were used. **Results:** The SGQ score of female students mean=112.13, 11.80 is higher than that of male students mean=92.92, 19.34. The SGQ score of the students of the faculty of health sciences is lower than the students of other departments mean=101.01, 18.99. It was determined that there was a statistically significant positive correlation between the participants' total mean scores of SGQ Scores and their sociodemographic data scores. **Conclusion:** In the research focus, the cluster with the lowest mean SGQ score; while male students studying in health sciences and whose father's education level is primary school or below, the cluster with the highest SGQ score; are female students studying in the departments of medicine-dental, engineering, education, business administration and gastronomy. It was found that the father's education level affected the SGQ score; Students with a father's higher education had a higher SGQ score.

Keywords: Social Gender, Discrimination, University Students, Health, Woman

Cite this article as: Gülsoy H, Üner FÖ. Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Algılarının Diğer Bölüm Öğrencileri ile Karşılaştırılması. Medical Research Reports 2022; 5(3):123-135

Corresponding Author: Hatice GÜLSOY **Correspondence Adress:** Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Kestel Mahallesi Üniversite Caddesi, No:80 07400 Antalya/TÜRKİYE Mail: hatice.gulsoy@alanya.edu.tr Received: 18.06.2022; Accepted: 17.10.2022

GİRİŞ

Biyolojik olarak bireyin cinsiyeti doğuştan ve doğal bir süreci kapsar, sosyo-kültürel olan ise toplumsal cinsiyettir. Kadın ve erkeğe biçilen rol ve kalıplar, sonradan kazanılır, sosyo-kültürelidir. Bu kavram insanların icadıdır. Kazanımı sonradan olur ya da sonradan öğrenilir ve bu sebeple de değişkenlik gösterebilir (1,2). Bu sebeple, toplum normlarında, bir süreden sonra farklılık gösterebilir.

Toplumunu ayırıştırmak, kadına ve erkeğe rol yüklemek tüm dünyada varlığını sürdürmektedir. Maalesef ki ne Türkiye’de ne de dünyada kadın ve erkek arasında bir eşitlikten söz edilemez. Literatür doğrultusunda yapılan çalışmalar ne dünyada ne de farklı ülkelerde kadınların tam anlamıyla erkeklerin yararlandıkları hak ve fırsatlardan yararlanamadıklarını göstermektedir. Toplumsal cinsiyet dünyanın her yerinde varken yaşanma şiddeti ve göstergeleri toplum bazında değişmektedir (3,4). Bu davranış özellikle Türkiye gibi ataerkil toplumlarda nesilden nesile devam etmektedir. Bu ayrım, kadının aleyhine birçok eşitsizliğin ortaya çıkmasında başrolde yer almaktadır (5-8).

Dünya geneline bakıldığında, okula gidemeyen ve okul çağındaki 77 milyon çocuğun yüzde 57’si kadındır. Her sene ortalama 500 bin kadın hamilelik veya doğum sırasında yaşamını yitirmektedir. Dünyada, banka kredilerinin sadece yüzde 5’i kırsal kesimdeki kadına ulaşmaktadır. Kadınlar dünya üzerindeki toprakların sadece yüzde 5’ine sahiptir. 60

ülkede kadınların gelirleri erkeklerin gelirlerinin yüzde 50’sidir. Kadınların parlamentoda temsil oranının ortalaması yüzde 17’dir. Birleşmiş Milletlere üye 192 ülkenin devlet ve hükümet başkanlarından sadece 13’ü kadındır (7,9-11).

Gelişen toplumlar beraberinde kadının da iş hayatında varlığını göstermesini kaçınılmaz hale getirmektedir (12,13). “Toplumsal cinsiyet eşitliği, kadın ve erkeğin hem kamusal alanda hem de özel alanda eşit haklara ve fırsatlara sahip olması ve her ikisinin de bu alanlarda eşit olarak katılımı demektir” (14-16). Özellikle eğitim düzeyinin lisans ve üstüne yükselmesi, insan bazında “toplumsal cinsiyet rollerine” geleneksel bakış açısından daha farklı daha çağdaş kazanımlar sağlamaktadır, bu konuda eşitliğin, hakkaniyetin kadının aleyhine olan durumlardan kaçınma söz konusu olmaktadır. Bu kapsamda toplumun bilinçlenmesi, kadın erkek eşitliğinin sağlanması, roller konusunda bilinçlenmesi, bireylere duyarlılık kazandırılması çok önem arz etmektedir (16-18).

Türkiye’de sahip olunan geleneksel yapı sebebi ile kadına ve erkeğe yüklenen roller özellikle aile, evlilik, çalışma gibi veya toplumsal yaşam alanlarında lisans öğrencilerinin bakış açısının değerlendirilmesinin önemi yadsınamaz (1, 17, 18).

Bazı toplumlarda kadınların sadece anne, sadece eş olarak varlığını sürdürmesi ön

plana çıkarılsa da özellikle kadın çalışanların ağırlıklı olduğu, hemşirelik gibi mesleklerde bireyin daha bilinçli ilerlemesi gerekmektedir (1, 7, 11, 13) ve bu mesleği icra edecek meslek adaylarının bu konuda aydınlanma yaşayıp düşüncelerini, bakış açılarını cinsiyetçi olmayan bir yaklaşımı destekler nitelikte olması (2, 3, 9, 14); bakım verdikleri bireylere olan yaklaşımlarını da olumlu anlamda değiştireceği kaçınılmaz bir sonuçtur (11, 15).

Bu çalışma toplumsal cinsiyetin üniversite öğrencileri arasındaki algısını incelemek amacıyla uygulandı.

GEREÇ VE YÖNTEM

Çalışma tanımlayıcı türde yapıldı. Araştırma Mart 2020-Haziran 2020 tarihleri arasında uygulandı. Formlar online olarak toplandı. Bir devlet üniversitesinin farklı birimlerinden öğrenciler ile yapıldı. Araştırmanın evrenini, bir devlet üniversitesinde öğrenim gören öğrenciler oluşturdu. Örneklemi ise çalışmaya katılmayı kabul eden tüm gönüllü bireyler oluşturdu. Araştırma 731 birey ile tamamlandı.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu (yaş, cinsiyet, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu vb. içeren) ile veri toplandı.

Toplumsal Cinsiyet Algılama Ölçeği(TCAÖ): Toplumsal Cinsiyet Algılama

Ölçeği, 25 maddeden oluşan beşli Likert tipi bir ölçektir. Cronbach alfa güvenirlik katsayısının Altınova ve ark., 2013 çalışmasında 0, 872 olarak bulundu, bu çalışmada da güvenirlik katsayısı 0,864 olduğu saptandı (11).

Verilerin kodlanıp analiziyle beraber yorumlanması “SPSS 21.0 paket programı” yardımıyla yapıldı. Verilerin değerlendirilmesinde; “sayı, ortalama, yüzdelik dağılımlar, standart sapma, Cronbach alpha katsayısı ve Pearson Korelasyon analizleri” kullanıldı.

Araştırmaya başlamadan önce, “Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Etik Kurul Başkanlığı’ndan” 10354421 Numaralı ve 13.02.2020 tarihli onay alındı. Katılımcıların kişisel bilgilerinin ikinci şahıslarla paylaşılmaması “Gizlilik ve Gizliliğin Korunması ilkesi” hususuna uyuldu. Elde edilen bilgilerin ve cevaplayanın kimliği gizli tutularak “Kimliksizlik ve Güvenlik ilkesi” yerine getirildi.

BULGULAR

Tablo 1’ de öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine bakıldığında araştırmaya katılan öğrencilerin sosyo-demografik verileri incelendiğinde %61’inin kadın ve %39’unun erkek olduğu görülmektedir. Katılımcıların büyük bir kısmı 18-20 yaş aralığındadır (n=506). Araştırma örneklemi oluşturan öğrencilerin %67,2’sinin kız kardeş sahibi olduğu bulundu. Öğrencilerin

Gülsoy H, Üner FÖ. Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Algularının Diğer Bölüm Öğrencileri ile Karşılaştırılması

büyük bölümü kentte yaşarken (%79,1), %37,2'sinin Akdeniz Bölgesi'nde yaşadığı tespit edildi. Katılımcıların %64,2'si ailenin ekonomik durumunu orta düzey olarak belirtti. Öğrenci ebeveynlerinin eğitim durumu incelendiğinde; annelerin %70,4'ünün eğitim düzeyi ilköğretim-ortaöğretim ve altında seviyede iken bu oran babalar da %58,7'dir.

Tablo 2' de katılımcıların eğitim özellikleri incelendiğinde araştırmaya birçok farklı bölüm ve sınıftan öğrenciler dahil edildi. Araştırmaya katılanların büyük kısmı Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde eğitim gören öğrencilerden oluşmaktadır (%39,1) ve katılımcıların %70,1'i 1. sınıfta eğitim görmektedir.

Tablo 1: Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özellikleri

Sosyo-Demografik Özellikler	TCAÖ				
	N	Ort.	SS	%	
Cinsiyet	Kadın	446	112.12	11.80	61.0%
	Erkek	285	92.92	19.34	39.0%
Yaş	18-20	506	104.60	17.41	69.2%
	21-23	211	104.56	18.87	28.9%
	24-26	14	107.07	18.07	1.9%
Kız/Erkek Kardeş Sahibi Olma Durumu	Yok	240	107.39	15.55	32.8%
	Var	491	103.29	18.73	67.2%
Yaşamın en büyük kısmının geçirildiği bölge	Akdeniz Bölgesi	272	106.39	17.40	31.5%
	Doğu Anadolu Bölgesi	65	95.06	22.31	68.5%
	Ege Bölgesi	87	107.67	15.93	37.2%
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	106	100.22	17.80	8.9%
	İç Anadolu Bölgesi	86	102.85	18.34	11.9%
	Karadeniz Bölgesi	39	111.44	11.09	14.5%
	Marmara Bölgesi	76	107.78	15.32	11.8%
Yaşanılan yer	Kent	578	105.28	17.85	5.3%
	Kırsal	153	102.22	17.64	10.4%
Anne Eğitim Düzeyi	Okur Yazar Değil	70	96.29	20.40	79.1%
	Okur yazar	99	103.73	15.00	20.9%
	İlköğretim-ortaöğretim	346	104.91	17.52	9.6%
	Lise mezunu	158	106.82	18.52	13.5%
	Üniversite	45	107.33	17.76	47.3%
	Lisansüstü	13	113.31	8.40	21.6%
Baba Eğitim Düzeyi	Okur Yazar Değil	20	98.10	19.89	6.2%
	Okur yazar	81	97.52	20.46	1.8%

Gülsoy H, Üner FÖ. Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Algılarının Diğer Bölüm Öğrencileri ile Karşılaştırılması

	İlköğretim-ortaöğretim	328	104.05	17.70	2.7%
	Lise mezunu	198	107.19	16.74	11.1%
	Üniversite	73	107.58	15.60	44.9%
	Lisansüstü	31	110.35	16.39	27.1%
Ailenin ekonomik durumu	Kötü	57	100.07	19.85	10.0%
	Orta	469	104.94	17.77	64.2%
	İyi	205	105.21	17.30	28.0%

Tablo 2: Katılımcıların Eğitim Özellikleri

Eğitim Özelliklerine Göre Dağılımı		TCAÖ		
		N	Ort.	SS
Sınıf	1. Sınıf	508	104.20	18.25
	2. Sınıf	144	102.67	17.64
	3. Sınıf	45	111.20	14.85
	4. Sınıf	28	111.61	11.92
Bölümün	Sağlık Bilimleri Fakültesi	286	101.01	18.99
	Mühendislik Fakültesi	160	100.39	19.54
	Spor Bilimleri Fakültesi	77	109.19	14.49
	Eğitim Bilimleri Fakültesi	61	115.44	8.69
	Tıp ve Diş Hekimliği Fakültesi	58	108.09	15.57
	Altso Meslek Yüksekokulu	70	109.17	13.96
	İktisadi Bilimler Fakültesi	15	114.40	10.89
	Turizm Meslek Yüksekokulu	4	114.50	5.51

Tablo 3’de Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğini etkileyen faktörler incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin toplumsal cinsiyet algılarının sosyo-demografik ve eğitim özelliklerine göre değişikliği bakıldı. Bu testin sonucuna göre TCAÖ puan ortalaması öğrencilerin cinsiyetine, eğitim aldıkları bölüme, kız ve erkek kardeş sahibi olma durumuna, yaşadığı bölge ve yere, son olarak baba eğitim durumuna göre “istatistiksel olarak

anlamli farklılık” gösterdi ($p<0,05$). Erkek öğrencilerin (ort=92.92, 19.34) TCAÖ puan ortalaması kadın öğrencilere (ort=112.13, 11.80) göre daha düşüktür. Sağlık Bilimleri Fakültesi’nde okuyan öğrencilerin TCAÖ puan ortalaması (ort.=101.01, 18.99) diğer bölümlere göre daha düşüktür. TCAÖ puan ortalaması, erkek veya kız kardeşi olan öğrencilerin, olmayanlara göre daha yüksektir.

Gülsoy H, Üner FÖ. Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Algılarının Diğer Bölüm Öğrencileri ile Karşılaştırılması

Tablo 3: Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğini Etkileyen Faktörler

TCAÖ Etkileyen Faktörler	Ortalama	F	Sig.
Cinsiyet	46644.268	229.326	.000
Yaş	119.890	.589	.555
Bölüm	905.608	4.452	.000
Sınıf	194.056	.954	.414
Kız Kardeş	1531.034	7.527	.006
Erkek Kardeş	2011.075	9.887	.002
Yaşadığı Bölge	758.911	3.731	.001
Yaşadığı Yer	3.212	.016	.900
Anne Eğitim	362.780	1.784	.114
Baba Eğitim	1051.952	5.172	.000
Düzeltilmiş Model	2662.104	13.088	.000
Total	511396.411	2514.278	.000

Doğu Anadolu (ort=95.06, 22.31), Güneydoğu Anadolu (ort=100.22, 17.8) ve İç Anadolu bölgesinden gelen öğrencilerin (ort=102.85, 18.34) toplumsal cinsiyet algısı diğer bölgelere göre daha düşüktür. Karadeniz bölgesi'nden gelen öğrenciler (ort=111.44, 11.09) ise TCAÖ puan ortalamasının en yüksek olduğu bölgedir.

Öğrencilerin babalarının aldıkları eğitim, TCAÖ puanın farklılaşmasında etkili olduğu bulundu. Öğrencilerin baba eğitim seviyesi arttıkça toplumsal cinsiyet algısı ölçeğinin de puan ortalaması artmaktadır. Baba eğitim seviyesi lisansüstü olan öğrencilerin TCAÖ puan ortalaması en yüksek (ort=110.35, 16.39) iken baba eğitim düzeyi okur yazar olmayanlarda bu oran (ort=98.10, 19.89) en düşüktür. TCAÖ puan ortalaması öğrencilerin yaşına, eğitim gördüğü sınıfa, yaşadığı yere, anne eğitim durumuna göre ve ailenin

ekonomik durumuna göre “istatistiksel olarak anlamlı farklılık” göstermedi ($p>0,05$).

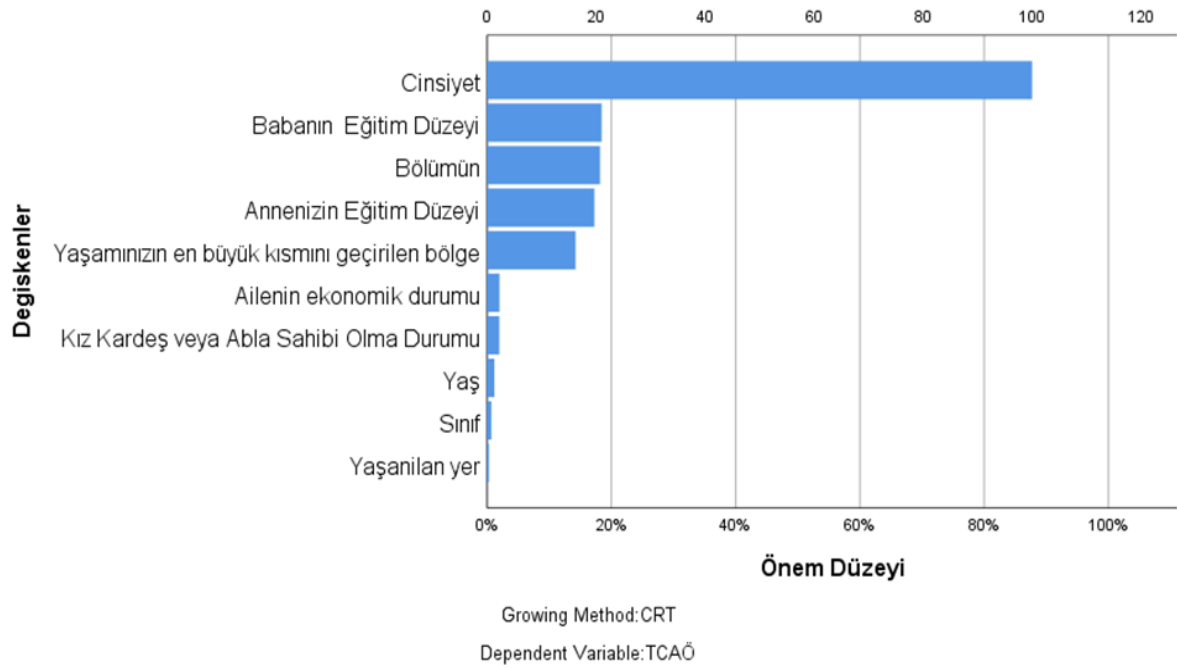
Araştırma verilerine göre, öğrencilerin bu algısında değişime sebep olan temel demografik ve eğitimsel özellikleri karar ağacı test yöntemi ile düşük veya yüksek olarak kümelendi. TCAÖ puanı bağımlı, diğer bütün demografik ve eğitim özellikleri bağımsız olarak modele eklendi. Yapılan karar ağacı testinin sonucu grafik 1’de gösterildi. Çıkan sonuca göre TCAÖ için 8 düğüm noktası olduğu saptandı. Bu düğümlerin oluşmasında öğrencilerin cinsiyeti, eğitim aldıkları bölüm ve baba eğitim durumu etkili olduğu bulundu. TCAÖ birinci düğümü cinsiyet ile olmaktadır. Kadın öğrencilerin TCAÖ puan ortalaması erkek öğrencilere göre daha yüksektir. Erkek öğrencilerin alt düğüm noktası incelendiğinde bölüme göre farklılık olduğu görüldü. Dolayısıyla Sağlık Bilimleri Fakültesi’ndeki

Gülsoy H, Üner FÖ. Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Algılarının Diğer Bölüm Öğrencileri ile Karşılaştırılması

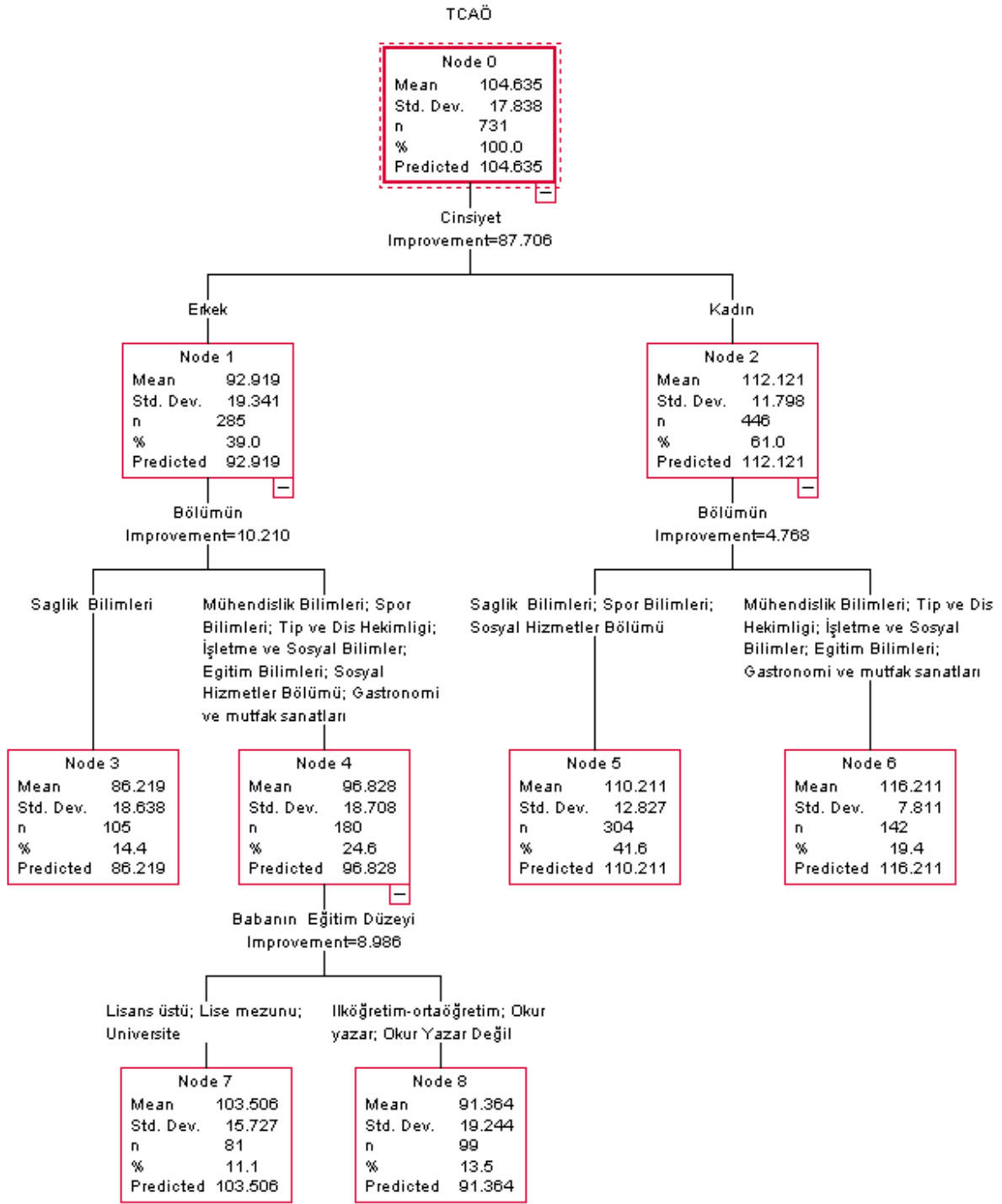
erkek öğrencilerin TCAÖ puan ortalaması en düşük olarak diğer bölümlerden farklılık gösterdi (ort= 86.23). Diğer bölümlerdeki erkek öğrencilerin TCAÖ puan değişiminde, babanın eğitimi etkili olduğu saptandı. Dolayısıyla 8. düğümde görüldüğü üzere, erkek öğrencilerden Sağlık Bilimleri Fakültesi dışındaki bölümlerdeki ve baba eğitimi durumu ilköğretim ve altı seviyede olan grubun TCAÖ puan ortalaması 91.36'dır. Bu ortalama baba eğitim seviyesi arttıkça artmaktadır. TCAÖ puan ortalaması en düşük küme; sağlık bilimlerinde fakültesindeki ve baba eğitim durumu ilköğretim ve altı seviyede olan erkek öğrenciler iken, TCAÖ puan ortalaması en yüksek küme; tıp-diş,

mühendislik fakültesinde eğitim gören kadın öğrencilerdir.

TCAÖ farklılaşmasında en önemli olan bağımsız değişkenleri saptamak için karar ağacı modeli oluşturuldu (Grafik 2). Karar ağacı için bağımsız değişkenlerin TCAÖ üzerinde önem düzeyi saptandı. Bu grafikte TCAÖ farklılaşmasında en önemli olan değişkenler sıralandı. Buna göre öğrencilerin cinsiyeti, anne-baba eğitim düzeyi, eğitim aldıkları fakülte/bölüm ve en uzun yaşadıkları bölge, TCAÖ farklılaşmasında en önemli etkenlerden olduğu saptandı.

Grafik 2: Değişkenler ile Yaklaşımın Değişimi

Grafik 1: Karar Ağacı Grafiği

TARTIŞMA

“Toplumsal cinsiyet eşitliği” dünya nüfusunun yarısından fazlasını oluşturan ve çalışan nüfusun üçte birini geçen kadınların dünya gelirine olan katkılarını da düşününce, kadın ve erkeğin yasalar ve hukuk önünde eşit olması, aile, çevre ve toplum içinde kadın ve erkeğin fırsatlardan, kaynaklardan ve hizmetlerden eşit olarak yararlanmaları gerekliliğini kaçınılmaz hale getirmelidir. Ancak bugün kadının statüsü ile direkt ilgili olan bu süreç, her alandaki insan haklarından kadınların erkeklerle eşit anlamda yararlanmalarının önüne geçmektedir. Bu cinsiyetçi rollere dayalı eşitsizlik, toplum kavramında her süreçte tüm ilişkileri ve “toplumsal cinsiyet rollerini” belirlemektedir.

Katılımcıların eğitim özellikleri incelendiğinde araştırmaya birçok farklı bölüm ve sınıftan öğrenciler dahil edildi. Araştırmaya katılanların büyük kısmı Sağlık Bilimleri Fakültesi’nde eğitim gören öğrencilerden oluşmaktadır (%39,1). Katılımcıların %21,9’unu mühendislik fakültesi, %10,5’ini spor bilimleri takip etmektedir. Katılımcıların %70,1’i 1. sınıfta eğitim görmektedir. Bir araştırmada üniversitede öğrenim gören dördüncü sınıflara “toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakış açılarını belirledikleri çalışmaya göre”, çalışma yaşamı ile ilgili erkeklerin “geleneksel bakış açısına sahip oldukları” belirlendi (16).

Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğini (TCAÖ) etkileyen faktörler incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin toplumsal cinsiyet algılarının sosyo-demografik ve eğitim

özelliklerine göre değişikliği araştırıldı. Bu testin sonucuna göre TCAÖ puan ortalaması öğrencilerin cinsiyetine, eğitim aldıkları bölüme, kız ve erkek kardeş sahibi olma durumuna, yaşadığı bölge ve yere, son olarak baba eğitim özelliklerine göre anlamlı farklılık gösterdi ($p<0,05$). Literatürde ise çalışmaların aile ile ilgili bağlantısı incelendiğinde, “tek ebeveynli aile içerisinde yaşamını devam ettiren öğrencilerin anlamlı derecede farklılıkları vardır ve benzer şekilde geniş aile içerisinde yaşamını sürdüren katılımcıların çekirdek aile yapısı içerisinde yaşamını sürdüren katılımcılardan anlamlı şekilde farklılaştığı” görüldü (10,16-18).

Erkek öğrencilerin (ort=92.92, 19.34) TCAÖ puan ortalaması kadın öğrencilere (ort=112.13, 11.80) göre daha düşüktür. Literatürde “lise ve üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel ve geleneksel olmayan algılarını belirlemek” amacıyla yapılan çalışmalarda; öğrencilere “kadının temel görevi eve ve aileye bakmaktır”, “evin reisi erkek olmalıdır”, “ailenin geçimini sağlamak erkeğin sorumluluğunda olmalıdır” vb. gibi “toplumsal cinsiyet rollerini” içeren cümleler yöneltildi. “Araştırmaların sonucunda öğrencilerin cinsiyet rolleri konusunda geleneksel rolleri benimsedikleri, ayrıca kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha az geleneksel rollere sahip oldukları” da saptandı. Türkiye de ise “lisans öğrencilerinin geleneksel cinsiyet rollerine ilişkin düşüncelerinin belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmalarda;

erkek öğrencilerin, kız öğrencilere göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha geleneksel bakış açısına sahip oldukları” belirlendi (16-18). Lofti ve arkadaşlarının 2022’de yayınlanan çalışmalarında toplumsal cinsiyet algısına ilişkin tutumda cinsiyet değişkeni bağlamında farklılıkların olduğu tespit edildi. Farklı bir çalışmada kadınların daha eşitlikçi tutum ve rolleri benimsedikleri saptandı” (10,17,18).

Sağlık Bilimleri Fakültesi’nde okuyan öğrencilerin TCAÖ puan ortalaması (ort.=101.01, 18.99) diğer bölümlere göre daha düşüktür. TCAÖ puan ortalaması, erkek veya kız kardeşi olan öğrencilerin, olmayanlara göre daha yüksektir. Farklı bir çalışmada ise “sosyal hizmet öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısını belirlemek adına gerçekleştirilen çalışmada, araştırmaya katılım sağlayan kadınların erkek katılımcılara oranla daha olumlu bir toplumsal cinsiyet algısına sahip oldukları görüldü ve cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir farklılaşmanın olduğu” belirlendi (10). Üniversite bazında farklı bölümlerde yapılan çalışmalarda toplumsal cinsiyet bağlamında yaklaşımın, bölümden bölüme değişkenlik gösterebileceği bulundu. Toplumsal cinsiyet algısı bölgelere göre oldukça farklılık gösterdi. Doğu Anadolu (ort=95.06, 22.31), Güneydoğu Anadolu (ort=100.22, 17.8) ve İç Anadolu bölgesinden gelen öğrencilerin (ort=102.85, 18.34) toplumsal cinsiyet algısı diğer bölgelere göre daha düşüktür. Karadeniz bölgesinden gelen öğrenciler (ort=111.44, 11.09) ise TCAÖ puan ortalamasının en yüksek olduğu bölgedir.

Bölgeler arası bu farkın cinsiyetlere de yansımaları, özellikle “Türkiye gibi, ataerkil geleneklerin ağır bastığı toplumlarda, cinsiyetler arasında erkek egemenliği ile ilgili görüşlerin üniversite öğrencilerinde hala yaygın olduğunu göstermesi bakımından anlamlıdır” (16-18).

Bu çalışmadan çıkan en çarpıcı sonuçlardan biri öğrencilerin babalarının almış oldukları eğitim, TCAÖ puanının farklılaşmasında etkili olduğu bulundu. Öğrencilerin baba eğitim seviyesi artıkça toplumsal cinsiyet algısı ölçeğinin de puan ortalaması artmaktadır. Baba eğitim seviyesi lisansüstü olan öğrencilerin TCAÖ puan ortalaması en yüksek (ort=110.35, 16.39) iken baba eğitim düzeyi okur yazar olmayanlarda bu oran (ort=98.10, 19.89) en düşüktür. TCAÖ puan ortalaması öğrencilerin yaşına, eğitim gördüğü sınıfa, yaşadığı yere, anne eğitim durumuna göre ve ailenin ekonomik durumuna göre “istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermedi” ($p>0,05$). Literatürde babanın aile içerisinde özgüveni tamamlayan kısımda yer aldığı vurgulandı (12-15).

Araştırma verilerine göre, öğrencilerin bu algısında değişime sebep olan temel demografik ve eğitimsel özellikleri karar ağacı test yöntemi ile düşük veya yüksek olarak kümelendi. TCAÖ puanı bağımlı, diğer bütün demografik ve eğitim özellikleri bağımsız olarak modele eklendi. Çıkan sonuca göre TCAÖ için 8 düğüm noktası oluştuğu saptandı. Bu düğümlerin oluşmasında öğrencilerin cinsiyeti, eğitim aldıkları bölüm ve baba eğitim

durumu etkili olduğu bulundu. TCAÖ birinci düğümü cinsiyet ile olmaktadır. Kadın öğrencilerin TCAÖ puan ortalaması erkek öğrencilere göre daha yüksektir.

Erkek öğrencilerin alt düğüm noktası incelendiğinde bölüme göre farklılık olduğu görüldü. Dolayısıyla Sağlık Bilimleri Fakültesi'ndeki erkek öğrencilerin TCAÖ puan ortalaması en düşük olarak diğer bölümlerden farklılık gösterdi (ort= 86.23). Bir çalışmada "lisans öğrenimi gören dördüncü sınıf öğrencilerinin cinsiyetçi rollerine ilişkin bakış açılarını belirledikleri araştırmaya göre, çalışma yaşamına ilişkin erkek öğrencilerin geleneksel bakış açısına sahip oldukları bulundu" (16). Erkeklerin geleneksel toplumsal cinsiyet rollerine sahip olmalarının nedeni, bu yargıların kendi yararlarına olmasına ve bu durumun toplum tarafından destek görmesine bağlı olabilir. Literatürde farklı çalışmalara bakıldığında "üniversite öğrencilerinin cinsiyetine göre; erkek öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının kadınlardan daha eşitlikçi olduğu belirlendi. Cinsiyete göre toplumsal cinsiyete ilişkin tutumların değiştiği bildirildi" (11,15). Bu çalışmayı destekler nitelikte bir çalışmanın bulgularına göre "kadınların erkeklerden toplumsal cinsiyet kavramında daha eşitlikçi olduğu bulundu". Bu araştırmalara ek olarak "yurtdışında erkek üniversite öğrencilerinin kadınlara göre toplumsal cinsiyete yönelik daha geleneksel düşüncelerinin olduğu bulundu" (10-12, 15).

Diğer bölümlerdeki erkek öğrencilerin TCAÖ puan değişiminde, babanın eğitimi etkili oldu. Dolayısıyla 8. düğümde görüldüğü üzere, erkek öğrencilerden Sağlık Bilimleri Fakültesi dışındaki bölümlerdeki ve baba eğitimi durumu ilköğretim ve altı seviyede olan grubun TCAÖ puan ortalaması 91.36'dır. Bu ortalama baba eğitim seviyesi arttıkça artmaktadır. TCAÖ puan ortalaması en düşük küme; sağlık bilimlerinde fakültesindeki ve baba eğitim durumu ilköğretim ve altı seviyede olan erkek öğrenciler iken, TCAÖ puan ortalaması en yüksek küme; tıp-diş, mühendislik fakültesinde eğitim gören kadın öğrencilerdir.

Üniversitelerde verilen eğitimlere rağmen, "toplumsal cinsiyet bakış açısına yönelik hala geleneksel bakış açısına sahip olan öğrenciler vardır. Aydın bireyler yetiştirmeyi hedefleyen üniversite eğitiminin bu hedefine ulaşabilmesi, öğrencilere temel mesleki bilginin yanı sıra toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda da duyarlılık kazandırılması gerekmektedir

SONUÇ

Araştırma sonuçları, TCAÖ puan ortalaması en düşük küme; sağlık bilimlerinde okuyan ve baba eğitim durumu ilköğretim ve altı seviyede olan erkek öğrenciler iken, TCAÖ puan ortalaması en yüksek küme ise tıp-diş hekimliği, mühendislik, eğitim, işletme ve gastronomi bölümlerinde eğitim gören kadın öğrencilerdir. Araştırma sonuçlarında TCAÖ puan ortalamasının baba eğitim durumu ile değişebildiğini, baba eğitim durumu yüksek

olan öğrencilerin ölçek puan ortalamalarının yüksek çıktığını gösterdi.

Bu sonuçlar kapsamında, üniversite müfredatlarına toplumsal eşitlik konuları ders olarak eklenmelidir. Oturumlar, paneller, sempozyumlar, kongre ve konferanslar yapılarak öğrencilerle paylaşılmalı, tartışılmalı, konunun sürekli gündemde kalması sağlanmalıdır. Üniversitelerde kulüplerin, öğrenci topluluklarının kurulması desteklenmelidir. Bu konuda akran eğitimlerine yer verilmelidir. Bölgesel farklılıkların toplumsal eşitliğe bakışı hakkında araştırmalar yapılmalıdır. Aile ve toplum sağlığı açısından

muhtarlıklar gibi yerel yönetimlerde eğitimler verilmelidir. Bakanlık öncülüğünde kamu spotu, sivil toplum örgütleri ile toplumun bilinçlendirilmesi ve Aile Sağlığı Merkezlerinde düzenli eğitimlerin yapılması önerilmektedir.

Finansman ilinti beyanı: Yazarlar, bu makalenin araştırılması ve/veya yazarlığı için herhangi bir finansal destek almamıştır.

Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını bildirmektedir.

Kaynaklar

1. Webb LM, Nicholas T. Social media and gender issues. Handbook of research on the societal impact of digital media. IGI Global. 2016; (25): 638-669.
2. Vatandaş C. Toplumsal Cinsiyet Ve Cinsiyet Rollerinin Algılanışı. Istanbul Journal of Sociological Studies. 2007; (35): 29-56.
3. Şentürk S, Özdemir HK, Yıldırım A. Geriatri hemşireliği kursunun öğrencilerin yaşlı ayrımcılığına yönelik tutumlarına etkisi: Yarı deneysel bir çalışma. Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi. 2020; 3(3): 642-781.
4. Kurtuluş E. Kadın üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet eşitliği ile toplumsal cinsiyet rolü stresi ve olumsuz değerlendirilme korkusu arasındaki ilişkinin incelenmesi. MS thesis. Sosyal Bilimler Enstitüsü.2019.
5. Wood HJ. Gender inequality: The problem of harmful, patriarchal, traditional and cultural gender practices in the church. HTS Theologiese Studies/Theological Studies 2019; (75):1.
6. Haj Y, Muhammad M. On the characteristics of patriarchal societies, gender inequality, and wife abuse: The case of Palestinian society. Adalah's Newsletter 2005; (20): 1-6.
7. Klingorova K, Tomáš H. Religion and gender inequality: The status of women in the societies of world religions. Moravian Geographical Reports. 2015; 23(2): 2-11.
8. Dayan C. Konumlandırılmış akademik marjinalizasyondan konumlandırılmış biraradalığa: toplumsal cinsiyet ve kadın çalışmaları. Fe Dergi. 2019; 11(2): 51-64.
9. Day AL, Holly AL. Gender differences in perceptions of stressors and utilization of social support among university students. Canadian Journal of Behavioural Science/Revue canadienne des sciences du comportement. 2003; 35(2): 73.
10. Lotfi S, Özkan AO, Babacan M, Akduman Ö. Sosyal Hizmet Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Algılarının ve Flört Şiddeti Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Bağlamında İncelenmesi. Toplum ve Sosyal Hizmet. 2022; 33(2): 463-482.
11. Kinias Z, Heejung SK. Culture and gender inequality: Psychological consequences of perceiving gender inequality. Group Processes & Intergroup Relations. 2012; 15(1): 89-103.
12. Kaur R, Seema S. Gender differences in social adjustment and interpersonal support among undergraduate students. International Journal of Bio-Resource & Stress Management. 2022; 13(1).

Gülsoy H, Üner FÖ. Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Algularının Diğer Bölüm Öğrencileri ile Karşılaştırılması

13. Ahrsjö U. Essays on economic disadvantage: criminal justice, gender and social mobility.(dissertation).Department of Economics: Stockholm University. 2022.
14. Akingbade R, Olusegun AM, Bamidele EO. Gender neutral language use among university lecturers: gender differences in institutions with and without gender mainstreaming policies. *European Journal of Social Sciences Studies*.2022; 7(3): 129-147.
15. Peruzzi G, Bernardini V, Raffaele L. Gender issues for Italian young people: exploring gender identity and cultures in social autobiographies. *Journal of Youth Studies*. 2022; 25(8), 1-15.
16. Vefikuluçay D, Demirel S, Taşkın L, Eroğlu K. Kafkas Üniversitesi son sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakış açıları. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*. 2009; 14(2):12-27.
17. Keith B, Jacqueline S. Parent and adolescent gender role attitudes in 1990's Great Britain. *Sex Roles*. 2002; 46(7/8): 239–244.
18. Kimberly A, Mahaffy K. The gendering of adolescents' childbearing and educational plans: reciprocal effects and the influence of social context. *Sex Roles*. 2002; 46 (11/12): 403–417.